

Styrket demokrati i Den norske kirke

dok 120
Kirkedep.
1
Saknr. 200800738 1.9.08
Kode KI-501 Beh.

Høringsuttalelse fra Vestre Aker menighetsråd

1. Generelt

Menighetsrådet i Vestre Aker menighet er enig i de fleste av vurderingene og forslagene i innstillingen "Styrket demokrati i Den norske kirke". Forslagene fremstår som konkrete, praktiske og hensiktsmessige. På noen ganske få punkter har vi en litt divergerende oppfatning, mens vi på enkelte andre punkter kunne ønske oss en noe nærmere utdyping. I vår høringsuttalelse berører vi bare de punkter hvor vi har divergerende oppfatninger.

Menighetsrådet er klar over at styrket demokrati i Den norske kirke tilrettelegger for en prosess som til slutt kan ende opp med kirken opphører å være statskirke. Vår støtte til demokratiseringsarbeidet i kirken betyr imidlertid ikke at menighetsrådet ønsker at kirken skal opphøre som statskirke.

Arbeidsgruppen gir på side 25 uttrykk for at ingen på forhånd kan garantere at de forslåtte tiltak vil føre til en økning i oppslutning om valgene til de kirkelige organer. Denne presisering synes å være uttrykk for en klok nøkternhet. Vestre Aker menighet har for sin del lyst til å føye til at de forslag som arbeidsgruppen fremmer også kan tenkes å føre til en enda større valgoppslutning enn det man hadde håpet. Dette gjør det videre arbeid å finpusse forslagene, og dernest realisere dem, meget spennende.

Innstillingen omhandler – i samsvar med sitt mandat - i særlig grad valgordningen ved valg til de forskjellige kirkelige styringsorganer. Dette er selvsagt særdeles viktige elementer i det kirkelige demokrati. Men det kirkelige demokrati omfatter også andre elementer enn valgordninger og valgeregler. Menighetsrådet oppfatter derfor innstillingen ikke som en innstilling som tar sikte på å gi en helhetlig fremstilling av alle aktuelle tiltak for å styrke det kirkelige demokrati generelt.

I sitt høringsbrev av 30. mai 2008, annet avsnitt, peker Kultur- og kirke departementet på at oppnevningen av arbeidsgruppen og arbeidsgruppens innstilling må sees i lys av konkrete forsøk og andre tiltak som er gjennomført ved de senere kirkelige valgene, samt den pågående behandling av forholdet mellom staten og Den norske kirke. Spørsmålet om å gi Kirken adgang til selv å utnevne sine proster og biskoper antas å være helt sentralt i denne sammenheng. Menighetsrådet mener imidlertid at det er viktig å synliggjøre enda bedre at den overordnede hensikten med å styrke demokratiet i Kirken er å styrke Kirkens preg av å være en åpen folkekirke, som flest mulig mennesker føler et reelt

eierforhold til. Øket demokrati i Kirken øker derfor Kirkens muligheter til å nå frem til mennesker med sitt budskap, både lokalt, regionalt og sentralt. En klarere presisering av dette perspektivet gir en forsterket mening med arbeidet med å videreutvikle det kirkelige demokrati, og sikrer en bredere tilslutning til de forslag som fremmes.

Den norske kirke er på en og samme tid både en organisasjon i tradisjonell forstand og et trossamfunn. Demokrati hører hjemme i organisasjonen, men i trossamfunnet, som har et åndelig innhold, må det gjelde andre "styringsformer". Menighetsrådet hadde gjerne sett at Arbeidsgruppens innstilling hadde inneholdt noen klargjørende uttalelser om grensen mellom Kirken som organisasjon og Kirken som trossamfunn, og om samspillet mellom dem. Slike klargjørende uttalelser kunne være egnet til å berolige personer som engstes for at øket demokrati i kirken betyr at også åndelige og trosmessige spørsmål skal avgjøres etter avstemming blant Kirkens medlemmer.

2. Unngå "politisering" av menighetsrådsvalgene.

Arbeidsgruppen foreslår en rekke gode tiltak for å styrke deltagelsen ved valg av menighetsråd. Menighetsrådet i Vestre Aker vil imidlertid advare mot at man ved informasjon om valget, under nominasjonsarbeidet og ved presentasjonen av kandidater i for stor grad fremhever og fokuserer aktuelle kirkepolitiske spørsmål. Dette kan skape et villedende inntrykk av at et menighetsråd er et slags lokalt kirkepolitisk styringsorgan. Menighetsrådenes viktigste oppgaver er presisert i kirkeloven, nemlig "..... *ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i sognet, særlig at Guds ord kan bli rikelig forkynt*". Menighetsrådet er mer et arbeidende, folkevalgt omsorgsorgan i den lokale menighet, - ikke et politisk organ. Vil man stimulere deltagelsen ved menighetsrådsvalg med å friste med kirkepolitiske spørsmål, får man lett et valgresultat som kanskje er mindre egnet til å løse de hovedoppgaver og utfordringer det lokale menighetsrådet egentlig har. I tillegg risikerer man frustrasjon hos nye rådsmedlemmer som med en viss overraskelse konstaterer at det daglige arbeidet i menighetsrådet normalt ligger nokså langt fra kirkepolitisk aktivitet.

Helt annerledes ved valg av Kirkemøte og Bispedømmeråd. Disse styringsorganer utøver i høy grad kirkepolitisk makt, hvilket bør avspeiles i valgordninger og valgregler, slik som arbeidsutvalget på en meget god måte har foreslått.

3. Råd eller styre?

Arbeidsgruppen mener at de kirkelige organer som i dag betegnes som "råd" (Kirkeråd, bispedømmeråd, fellesråd, menighetsråd), mer treffende bør betegnes som "styre".

Menighetsrådet i Vestre Aker vil imidlertid frarå betegnelsen ”styre” for så vidt angår menighetsrådene. Riktignok har et menighetsråd også styringsoppgaver, men hovedtyngden av menighetsrådets arbeid er noe annet enn tradisjonelt styringsarbeid, nemlig overordnet omsorgsarbeid for menigheten, engasjere og motivere frivillige medarbeidere, arbeide med menighetsbyggende tiltak osv, jfr. pkt 2 ovenfor.

Men heller ikke betegnelsen ”råd” er dekkende for et menighetsråds arbeid. Betegnelsen menighetsråd er imidlertid godt innarbeidet, og bør derfor beholdes inntil en dekkende betegnelse er funnet. Vestre Aker menighetsrådet vil imidlertid frarå at man legger for meget energi i å drøfte navnebytte for de kirkelige styringsorganer.

4. Direkte eller indirekte valg av Kirkeråd og bispedømmeråd?

Menighetsrådet i Vestre Aker er enig med det arbeidsgruppemedlem som på side 54 i innstillingen mener at det prinsipielt bør være lokalmenighetens tillitsvalgte som avgjør hvem som skal representere menigheten i regionale og nasjonale organer (indirekte valg). Men når valgdeltagelsen ved menighetsrådvalgene er svært lav, svekkes berettigelsen og verdien av det indirekte valg. Menighetsrådet har derfor forståelse for at økt direktevalg av leke medlemmer til Kirkeråd og bispedømmeråd nå er både tjenlig og nødvendig.

Av de to ordninger for valg av leke medlemmer som foreslås på side 9 i innstillingen, vil menighetsrådet i Vestre Aker anbefale ordning nr. 2, altså en kombinasjon mellom direkte og indirekte valg.

Videre er menighetsrådet enig i at begge ordninger bør prøves i praksis, med en etterfølgende grundig evaluering. Dersom evalueringen, med objektive måleindikatorer, ikke gir en klar konklusjon om hvilken ordning som fungerer best, bør ordning nr.2 bli den endelige valgordning.

5. Presentasjon av kandidater.

Menighetsrådet i Vestre Aker er enig i at en forhånds-presentasjon av kandidater til de kirkelige valg er et viktig virkemiddel for å stimulere interessen for valgene. Men det er likevel grunn til å presisere at det viktigste formålet med presentasjonen er å tilrettelegge for et tjenlig valg, slik som flertallet av velgerne ser det. Derfor bør det frarås at presentasjonen i for stor grad konsentrerer seg om kandidatenes syn på kirkepolitiske spørsmål, som akkurat nå (kanskje litt tilfeldigvis) er blitt aktuelle i den alminnelige samfunnsdebatt. Presentasjonen bør i første rekke konsentrere seg om kandidatenes bakgrunn, erfaring og prinsipielle syn på kirkelige utfordringer med horisont over seg.

6. De økonomiske konsekvenser

Arbeidsgruppen har vurdert de økonomiske konsekvenser av sine forslag. Menighetsrådet har ikke kompetanse til å vurdere riktigheten av den prislapp

som arbeidsgruppen presenterer. Likevel sitter menighetsrådet igjen med en følelse av at de økonomiske konsekvenser må karakteriseres som betydelige, men likevel meget realistiske. Vil de bevilgende myndigheter ikke stille til disposisjon de midler som anses nødvendige for at arbeidsgruppen forslag skal kunne gjennomføres på en god måte, vil resultatene av demokratiseringsarbeidet måtte bli tilsvarende beskjedne. ”*Vil man resultatet, må man også ville midlene!*”

7. Veien videre i demokratiseringsarbeidet.

Selv om Kirken i dag er demokratisk i sin basis og i sin oppbygning, hevder arbeidsgruppen (med rette) at det er store muligheter for at Kirken kan videreutvikle demokratiet. Forbedring av valgordninger og valgregler for valg til de kirkelige organer er et av hovedtiltakene i denne sammenheng. Men demokratiseringsprosessen, med den levende folkekirke som mål, bør ikke stanse opp med dette.

Det er viktig at det videre arbeid med å styrke demokratiet i Kirken har som basis en begrunnet oppfatning av hvordan de reelle maktforhold i Kirken i dag faktisk er. Hvor stor reell makt utøver de demokratisk valgte styringsorganene? Hvor mye kirkepolitisk makt utøves av de frivillige kristne organisasjoner? Finnes det uformelle maktstrukturer i Kirken, og hvor stor makt utøver i så fall disse? Er det i Kirken skjulte allianser og grupperinger som i stillhet effektivt utøver makt når viktige spørsmål for Kirken skal avgjøres? Svarene på disse spørsmål er viktige for den fortsatte demokratiseringsprosess i Kirken. Svarene kan best finnes ved at det besluttes gjennomført en egen maktutredning i Kirken. Vestre Aker menighet foreslår derfor at hensiktsmessigheten av en slik utredning vurderes nærmere.

Oslo, 29.08.08

For Vestre Aker menighetsråd

Ilze Vakse
Menighetsforvalter

Rolf B. Wegner
Menighetsrådsleder